

Голубович Л. Л.¹, Голубович А. Л.², Зубко М. Д.¹, Куртєв А. В.²

Запорізький державний медичний університет¹

Запорізьке обласне бюро судово-медичної експертизи²

СУДОВО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТРАВМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (досягнення та перспективи)

Автомобіль було запатентовано Карлом Бенцом у 1886 році, а 30 травня 1896 року у Нью-Йорку зареєстровано першу аварію внаслідок зіткнення автомобіля з велосипедистом, внаслідок чого останній отримав перелом ноги. У тому ж році 17 серпня в Лондоні внаслідок аварії загинула 40-річна жінка. Так почався відлік дорожньо-транспортних пригод з людськими жертвами.

За даними статистики, за 2017 рік щодоби в Україні в середньому скоюється 477 дорожньо-транспортних пригод, у яких гине близько 12 осіб та ще близько 100 людей отримують травми різного ступеня тяжкості.

Кількість загиблих у ДТП в Україні щорічно сягає близько 4 тисяч осіб.

Головні причини ДТП в Україні: перевищення швидкості, порушення правил дорожнього руху, водіння автотранспорту у нетверезому стані і звичайно ж дуже низька якість автомобільних шляхів.

Останні роки минулого та початок нинішнього століття, супроводжуються значним зростанням в Україні кількості автомобільного пасажирського, вантажного і легкового транспорту, який знаходиться у власності як підприємств і організацій, так і приватних осіб. Причому особливим попиту у населення користуються імпортні автомобілі. Як імпортні, так і вітчизняні автомобілі відзначаються значним зростанням швидкості та тою чи іншою мірою оснащення пристосуваннями безпеки. Одночасно посуворішали і вимоги щодо дотримання правил безпеки руху на шляхах та зросли міри покарання порушників. І все ж не дивлячись ні на що кількість дорожньо-транспортних пригод на автошляхах щороку зростає.

Судово-медична експертиза у випадках ДТП – одна з найскладніших і, водночас, одна з найактуальніших проблем судової медицини.

Проблеми експертизи автотранспортної травми розроблялись відомими судовими медиками ще у минулому сторіччі (А. А. Матишев (1969), А. О. Солохін (1968), С. І. Христофоров (1968) та В. А. Сафонов (1968). Вказані автори запропонували термінологію і класифікацію автомобільної травми, якою судово-медичні експерти користуються ще й зараз. Оригінальні розробки у галузі судово-медичної експертизи автомобільної травми належать також В. К. Стешицу

(19/6). Кілька десятиріч судові медики у своїй практичній діяльності керуються саме цими розробками, але багато існуючих положень вже втратили свою цінність.

В останнє десятиріччя ситуація з судово-медичною експертизою у випадках ДТП кардинально змінилася. Не говорячи вже про неухильне зростання випадків травмування людей внаслідок ДТП, суттєво підвищилися й вимоги до якості розслідування даної категорії справ: з одного боку, внаслідок зростання технічних можливостей для забезпечення розслідування (застосування цифрових технологій з метою моделювання обставин ДТП, використання даних відеореєстраторів, та ін.); з іншого боку — внаслідок прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу, який суттєво підвищив можливості стороні захисту. Це в повній мірі стосується судово-медичних експертиз, а також комплексних судово-медичних і транспортно-трасологічних експертиз, які призначаються та проводяться за даною категорією справ. На вирішення експертів ставляться принципово нові питання, які раніше експертами не вирішувалися, зростають вимоги до рівня наукової обґрунтованості висновків експерта.

Підвищені вимоги до наукового рівня експертних досліджень означають необхідність поновлення сучасної наукової бази і, насамперед, вивчення методик експертного дослідження.

Для успішного вирішення завдань, що постають перед судово-медичними експертами, паразі необхідні нові погляди і підходи до проблеми.

Значну роботу у цьому напрямку зробив П. В. Плевінскіс [1; 2].

Ми мали можливість досить детально ознайомитись з його роботами і належним чином їх оцінити. В першу чергу, він значно розширив і деталізував класифікацію автотравми, що безумовно є цінним на сучасному етапі. Доповнив відому класифікацію новими видами: як травма пасажирів і водія в салоні при перевертанні автомобіля; травма від контакту людини з нижніми частинами (колесами та днищем автомобіля); травма при зіткненні автомобіля з велосипедом. Практично всі види автомобільної травми доповнені підвидами. Розроблений сучасний алгоритм роботи експертів при кожному з видів автомобільної травми; сформовані принципи вирішення експертних завдань при проведенні експертиз даної категорії, а також запропонована сучасна, науково обґрунтована методика оцінки отриманих в процесі проведення експертизи результатів.

Аналіз різних напрямків і підходів до ДТП дав право автору (і ми з ним цілком згодні) стверджувати, що всебічну оцінку різних блоків інформації у процесі розслідування ДТП можливо дати лише при проведенні комплексної судово-медичної і транспортно-трасологічної експертизи на сучасному рівні.

Не зупиняючись на детальному аналізі публікацій та підготовленої монографії, відзначимо, що проведена дуже велика робота, яка має своєю метою розширення сучасної наукової бази та втілення сучасних методик експертних досліджень у випадках ДТП.

Таким чином, автором фактично **створено принципово нову наукову базу** для дуже важливого розділу судової медицини – судово-медичної експертизи автомобільної травми.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що піднята проблема є настільки обширною та потребує подальшої деталізації, що виконання її не під силу одному науковцю, тому, на нашу думку, автору в першу чергу необхідно оформити матеріал як докторську дисертацію (адже докторська дисертація передбачає окреслення проблеми і проведення подальших глибоких досліджень). На другому етапі треба намітити шляхи поглибленого та розширеного дослідження окремих видів автотравми та можливих окремих ситуацій, що при цьому виникають. Для виконання цього дуже великого масиву роботи слід залучити молодих здібних науковців, а вже потім узагальнений матеріал видати у вигляді солідної монографії, а можливо кількох монографій по кожному виду автотравми. Ця робота під силу П. В. Плевінскієу і, безумовно, збагатить світові знання з автотравми та зробить велику честь українській судово-медичній науці.

Список використанї літератури

1. Плевинскис П. В. Сложные ситуации при установлении местонахождения пострадавшего в салоне автомобиля в момент ДТП / П. В. Плевинскис // Судово-медична експертиза. – 2013. – № 1. – С. 23–26.
2. Плевинскис П. В. Исходные данные и алгоритм работы экспертов при проведении комплексных судебно-медицинских и транспортно-трасологических экспертиз в случаях наезда автомобиля на пешехода / П. В. Плевинскис // Судово-медична експертиза. – 2013. – № 2. – С. 8–11.